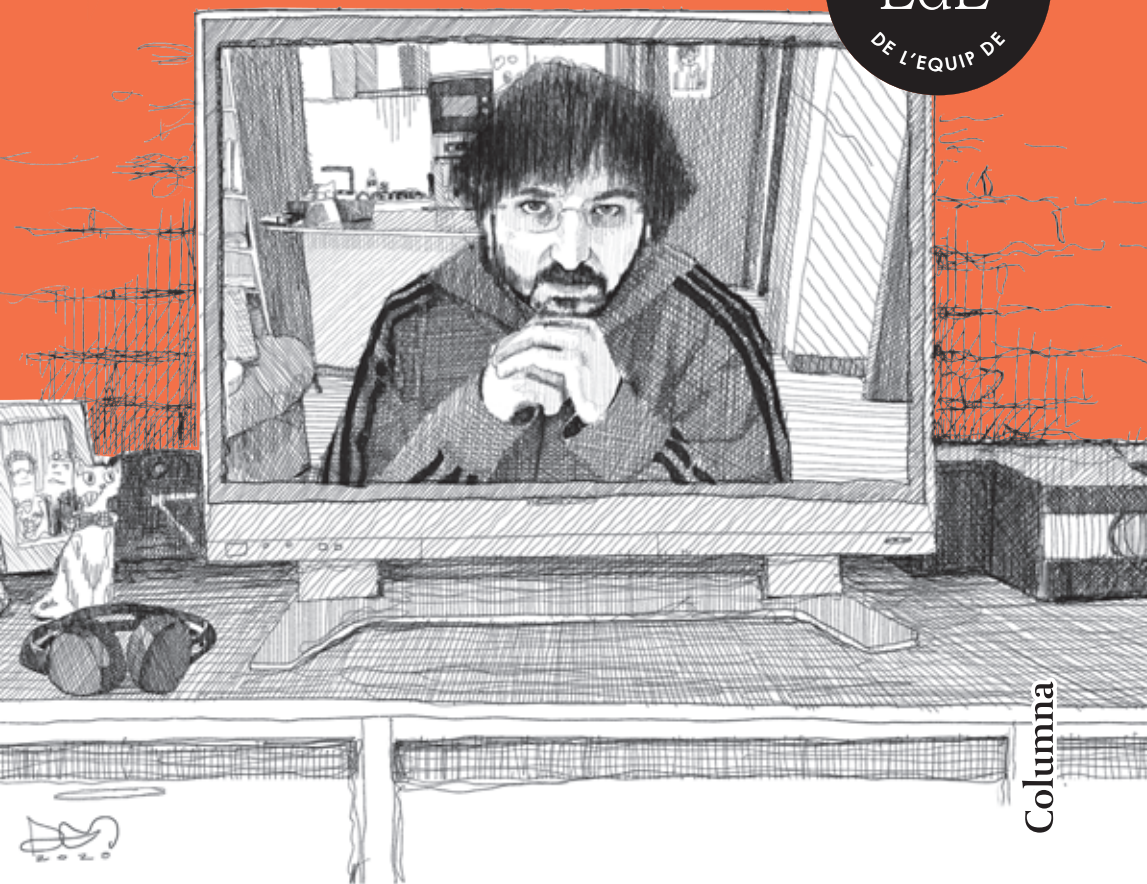

JORDI ÉVOLE

Confinats

Històries d'una pandèmia
que va paralitzar el món

Columna

JORDI ÉVOLE
I SILVIA MERINO
CONFINATS

Històries d'una pandèmia
que va paralitzar el món

Traducció de Mercè Ubach i Núria Garcia

TÍTOL ORIGINAL: *CONFINADOS*
PRIMERA EDICIÓ: SETEMBRE DEL 2020
© PRODUCCIONES DEL BARRIO, S. L., 2020
© DE LA TRADUCCIÓ: MERCÈ UBACH I NÚRIA GARCIA, 2020
© EDITORIAL PLANETA, S.A.
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2691-6
DIPÒSIT LEGAL: B. 12.834-2020
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Índex

1. Com va començar tot	11
2. Afirmar la vida enfront de la mort	41
3. No som herois	69
4. Com aconseguir un Skype amb el papa	93
5. Llàgrimes al camió	119
6. Pepe Mujica. El filòsof de la <i>chacra</i>	145
7. Ricardo Darín i una vella de noranta-cinc anys	171
8. Joaquín Sabina. «Nos sobran los motivos»	197
9. Rosalía, Bayona i la necessitat de l'art	219
10. Però, que no ens havia de fer millors, això?	243
<i>Apèndix per als molt fans de Lo de Évole</i>	271
<i>Agraïments</i>	279

1

Com va començar tot

Jo pateixo molt per les pors d'anticipació. Catàstrofes [...] familiars, personals, collectives, que al final no passen. I, no obstant això, entre totes aquestes meves pors d'anticipació no n'hi ha hagut mai cap de semblant a una pandèmia.

JUAN JOSÉ MILLÁS

—Jordi, ho has fet tot malament!

—Perdoni?

—Que ho has fet tot malament.

La conversa transcorre a la porta d'un forn durant els primers dies del confinament. Jo tenia pressa perquè arribava tard a una videoreunió amb l'equip i, a més a més, encara no m'havia llegit el qüestionari per a una de les tres o quatre entrevistes que tenia programades per a aquell dia. Tornava de buscar un medicament a la farmàcia de l'Hospital Clínic i, abans d'entrar a casa, em vaig aturar a comprar el pa. Amb les barres sota el braç, una senyora que m'observava des del carrer se'm va adreçar:

—Tot el que has fet mentre compraves, ho has fet malament. Per començar, no portes mascareta...

—Vol dir, senyora? Les autoritats diuen que no és obligatòria.

—Doncs ho serà. L'has de portar perquè és recomanable. Segon, no portes guants...

—Tampoc no són obligatoris.

—Ja, però sense adonar-te'n has posat la mà al taulell. Oi que no te n'has adonat?

—No.

—I després t'has tocat la cara. Oi que tampoc no t'hi has fixat?

—No —vaig confessar amb un cert rubor davant d'aquella senyora que no coneixia de res i que em renyava.

I, en aquell precís instant, la dona va canviar l'expressió i es va posar a plorar.

—Mira, Jordi, treballo en un hospital. I això és molt, molt i molt dur... Els que ho estem vivint des de primera línia ho sabem. Sisplau, quan arribis a casa canvia't tota la roba, fica-la a la rentadora, col·loca un drap amb lleixiu a l'entrada per netejar-t'hi les sabates, desinfecta tot el que hagi comprat i que hagi d'entrar a casa...

Hi ha instants que es converteixen en un punt d'inflexió. Aquell discurs entre llàgrimes de la senyora del forn en va ser un. Només feia una setmana que s'havia decretat l'estat d'alarma. Jo no havia sortit de casa des del divendres 13 de març. I precisament aquella primera sortida va ser per anar a un hospital. Abans de desplaçar-m'hi, li vaig dir al meu metge: «No tinc mascareta». En aquell moment tampoc no era tan fàcil aconseguir-ne. Però ell mateix em va tranquil·litzar. «No hi haurà cap problema, aniràs a una zona que no és la d'urgències, hi haurà molt poca gent, agafaràs el medicament i te'n tornaràs cap a casa».

Tornant de l'Hospital Clínic, pels carrers d'una Barcelona buidada, desconeguda i estranya, tenia la sensació que estava immers en un somni. O en un malson. O en un es-

cenari propi d'una pel·lícula de ciència-ficció. Qui s'hauria pogut imaginar només unes setmanes abans que passaria tot allò? A excepció de la crisi de l'èbola, en les últimes dècades no ens havien preocupat mai gaire, les pandèmies. Ni la meua generació ni la generació dels meus pares no havien viscut mai un confinament total ni una emergència sanitària de tanta magnitud.

Tornant de l'Hospital Clínic, pels carrers d'una Barcelona buidada, desconeguda i estranya, tenia la sensació que estava immers en un somni. O en un malson.

Potser només ho havia sabut veure el guionista de la pel·lícula *Contagi* (2011), Scott Z. Burns, a qui aquells dies tothom va preguntar com és que havia estat tan profètic i tan exacte: «I la resposta és molt simple: quan vaig proposar la pel·lícula a Steven Soderbergh, li vaig dir que només em volia embarcar en el projecte si es basava en la ciència i en dades concretes, perquè jo tenia una certa consciència que vivíem en l'era de les pandèmies. Va ser així com em vaig posar en contacte amb Ian Lipkin, el millor viròleg dels Estats Units. I ell em va dir el mateix, que només m'ajudaria si la pel·lícula es basava en la ciència, i no si era una fantasia conspiradora sobre un virus que sorgeix d'un laboratori o d'una torre de telefonia mòbil. Si em preguntes si sabia que tot això acabaria passant al cap de deu anys, la resposta és no. Però tots els experts amb qui vaig parlar em van dir que no era una qüestió de si podia passar, sinó de quan» (*La Vanguardia*, 23 d'abril de 2020).

Exceptuant el guionista de *Contagi* i uns quants científic-

tics més, gairebé ningú no havia previst aquesta crisi que encetarà una nova era. Si l'atemptat de les torres bessones de Nova York el 2001 va marcar l'inici del segle XXI amb la primera gran onada mundial de por i un major desplegament del control sobre els ciutadans per part dels governs d'arreu del món, la pandèmia del coronavirus accentuarà aquesta por i ampliarà el domini autoritari dels estats, i tindrà, a més, altres conseqüències socials, econòmiques, sanitàries i culturals que encara no podem preveure.

En els programes especials de *Lo de Évole* que vam improvisar a partir de la proclamació de l'estat d'alarma i del confinament obligatori van anar sorgint aquesta i altres qüestions semblants. El que en un principi havia de ser un únic programa sobre la crisi del coronavirus es va acabar convertint en sis especials que vam emetre per La Sexta del diumenge 22 de març al 26 d'abril de 2020. Un espai transversal en què es va donar veu tant a una camionera com al papa de Roma, tant a Rosa Maria Sardà com a René Residente, tant a la dona de fer feines d'un ambulatori de Badajoz com a Rosalía, tant a un expresident de l'Uruguai com a una malalta de coronavirus acabada de sortir de l'UCI, tant a un capellà com a Sabina... Em penso que aquestes converses ens van ajudar a digerir l'angoixa que tots patíem. Almenys és com ho vam viure els de l'equip que les va fer possible. L'aparició dominical del programa era com un punt i seguit, una teràpia de grup per a la nit que posava el punt final a aquelles setmanes tan dures en què el dimarts es confonia amb el dissabte i res no distingia el dilluns del divendres.

Per què no ho vam veure a venir

Però com havíem arribat fins aquí? Com havia estat possible, aquesta situació? Què havia fallat? Vaig tenir l'oportunitat de preguntar-ho a Luis Enjuanes, del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), que ja havia alertat que un coronavirus provinent d'un ratpenat podia provocar una epidèmia.

—Luis, he al·lucinat que ho haguessis anunciat públicament en una conferència del 2015 i que no haguem fet gaire en aquests cinc anys.

—La veritat és que per a nosaltres era obvi que passaria, perquè el 2002 va aparèixer el SARS1, mortal per a l'home; el 2012, el MERS, mortal per a l'home, i ara el SARS2, mortal per a l'home. Però m'agradaria deixar ben clar que, en virologia, l'experiència demostra que, a mesura que va transmetent-se un virus, el virus s'atenua, perquè si és virulent et poses molt malalt, et porten a l'hospital i desapareixes de la circulació. En canvi, si és un virus més atenuat, fins al punt que gairebé no presentes símptomes clínics, continues disseminant el virus quan vas a treballar o a prendre un cafè. Per això els que s'imposen són els més suaus. És a dir, jo crec que el virus que circuli d'aquí a tres mesos serà molt més benigne que el que està circulant ara. I, a més a més, hi ha la teoria de la vacunació de masses. Per prevenir que un virus es difongui no és imprescindible que estigui vacunat el cent per cent de la població. A mesura que el nombre d'espanyols que s'infecten vagi augmentant, el virus es trobarà amb una persona que ja està immunitzada i llavors aquest serà un virus perdut. Per això, el nombre d'espanyols que el

virus infectarà amb èxit serà cada vegada més reduït. No és la primera epidèmia que hem tingut i totes s'han solucionat. Aquesta és molt dura, però també es resolrà.

—T'escandalitzava la relaxació que hi va haver a Espanya durant els mesos de febrer i començament de març?

—Jo formava part d'una comissió de Sanitat de la Comunitat Autònoma de Madrid i ja hi havia reunions periòdiques de metges experts en epidemiologia, i allà la informació es tenia, però aquest virus no es coneixia. A posteriori és molt fàcil saber-ho tot, però en aquells moments no es tenia consciència de la pitjor propietat que té aquest virus, que és infectar la gent de manera asimptomàtica, és a dir que una persona asimptomàtica infectada pot produir la mateixa quantitat de virus que una persona malalta amb símptomes. Però això abans no ho sabíem; ho sabem ara. Als que jutgen i critiquen que no s'hagi actuat abans, els dic que és que no es tenia consciència de la magnitud.

Era la gran pregunta del moment. Per què aquella falta de previsió? La filòsofa Adela Cortina apuntava en una altra direcció:

—El que m'ha sorprès més és la falta de preparació que tenim per fer front a les catàstrofes, quan sabem que tard o d'hora tindran lloc. No hi estem preparats en cap dels àmbits: ni polític ni econòmic ni social, i no tenim la resposta que esperàvem.

Vam fer la mateixa pregunta a la periodista Mercedes Milá:

—Crec sincerament que ningú no pot donar lliçons de res. En tot cas, els que poden cridar més, els que estan més desesperats, són els que estan més a prop dels malalts. És a

dir, els metges i les infermeres. Ells poden dir el que vulguin, però els altres anem tots a cegues. Tot i que de vegades penses que tot plegat s'hauria pogut preveure amb les informacions que hi havia... Potser sí! Però tinc una actitud de prudència davant del judici.

Per què ens va costar reaccionar a un virus que des del gener sabíem que s'anava escampant per la Xina? La corresponçal d'*El País* a Pequín, la Macarena Vidal Liy, ens va explicar que tampoc no entenia la passivitat a Espanya durant les primeres setmanes de març.

—Em provocava angouxa i ràbia. I deies: però com pot ser que, havent vist el que està passant aquí,

a la Xina, on tot el país ha estat capaç de parilitzar completament el que més li importa, que és la seva economia..., com és possible que això no persuadeixi la gent que el que s'acosta és terrible? I jo em preguntava: com podem explicar-ho? Com podem expressar-ho? Per què no ens creieu? És que jo no aconseguia que em fes cas ni la meua família.

El corresponçal d'*El País* Enric González, que participava en el debat a tres des de Buenos Aires, va alertar sobre la nostra condició humana:

—Hi ha una primera reacció que és: «Aviam, són coses dels xinesos». I per a la segona explicació ho hem de comparar amb un metge que et diu: «Talli's la cama, cal amputar». «Escolti, doctor, que jo em trobo perfectament, com vol am-

«Em provocava angouxa i ràbia. I deies: però com pot ser que, havent vist el que està passant aquí, a la Xina..., això no persuadeixi la gent que el que s'acosta és terrible?».

putar-me la cama?». No et convenceràs que és el que cal fer fins que la cama et faci molt de mal. L'ésser humà és així. No escarmenta amb el que els passa als altres. Ha de patir ell en persona per prendre decisions que són molt difícils.

Juan José Millás, la por de la por d'anticipació

Qui ho va saber expressar millor va ser l'escriptor Juan José Millás que, malgrat que pateix de la síndrome de la por d'anticipació, no va ser capaç de preveure l'amenaça que ens sotjava.

—Juanjo, què és el que t'ha sorprès més del que ens està passant?

—El factor inesperat. Jo pateixo molt per les pors d'anticipació. Catàstrofes que em venen al cap, catàstrofes de caràcter familiar, personal, col·lectiu, que al final no passen. I, no obstant això, entre totes aquestes meves pors d'anticipació no n'hi ha hagut mai cap de semblant a una pandèmia. Aquests potser són els fets més greus col·lectivament que jo he viscut en els meus setanta-quatre anys de vida. Ho he vist al cinema, en la ciència-ficció, però no se m'hauria passat mai pel cap que pogués passar en la realitat. Com patim per coses que ens imaginem i no passen, i com desatenem el que pot arribar a passar! Que a mi no se m'acudeixi és normal, jo soc un ignorant, però hi ha molta gent sàvia a qui això de la pandèmia se li hauria pogut acudir. I segurament se li va acudir, i no li van fer cas, igual que amb l'escalfament global, que ho diu gent molt sàvia i no forma part de les prioritats dels polítics.

—M'he sentit identificat amb això de la por d'anticipació. Recordo que tenia cinc anys quan es va anunciar la caiguda del satèl·lit Skylab a la Terra (1979) i jo sortia de casa meva convençut que cauria a Cornellà.

—És propi de comportaments obsessius. Jo soc un imaginador de catàstrofes. Quan hi ha un nen corrent per casa, penso en els dits que es pot enganxar a les portes, als endolls...

Millás es pensava que la pandèmia tenia el *copyright* d'un guionista malaltís que va graduant el suspens fins que la situació és insostenible:

—Tot ha tingut lloc de la manera com una ment creativa s'imagina una catàstrofe. Primer, el monstre era lluny, després només era una grip que, a més a més, només matava els vells... Era espantós, però es deia així, i fins i tot a mi, que soc vell, em tran-

quil·litzava. A poc a poc, fins a la situació d'avui, que ens hem despertat amb un col·lapse als hospitals i un daltabaix econòmic impressionant. Té les característiques d'un producte imaginat per una ment obsessiva, que comença amb poc, però la catàstrofe va augmentant i convertint-se en una bola de neu, fins que no pots més i et prens un Vàlium.

Em fascinen els articles de premsa de Millás i també els diàlegs que manté amb Javier del Pino en *A vivir que son dos días* de la Ser. Em fascinen perquè a Millás la creativitat li

«Que a mi no se m'acudeixi és normal, jo soc un ignorant, però hi ha molta gent sàvia a qui això de la pandèmia se li hauria pogut acudir. I segurament se li va acudir, i no li van fer cas».

flueix i sembla que parla des d'un lloc diferent, que li permet una mirada diferent, com si visqués en un turó amb una perspectiva diferent de la que tenim els altres. I a més a més sol trencar amb tot, fins i tot amb la manera de concedir entrevistes.

—Jordi, em sento millor quan parlo amb algú per telèfon que quan em connecto per videotrucada. Em fa l'efecte que la imatge té un punt una mica sinistre i un pèl incòmode. No saps ben bé com actuar.

—Vols que et truqui per telèfon?

I tal dit tal fet. Vaig telefonar a Millás i vam provocar una situació absurda, amb un punt surrealista: una entrevista radiofònica en un programa de televisió. Se'ns pot observar a tots dos, desentesos de l'objectiu de la càmera de Skype, fent les típiques coses que fem quan parlem despreocupats pel mòbil. Ell es va posar de perfil per mirar cap a la seva extensa biblioteca, mentre jo caminava pel menjador, que és el que acostumo a fer quan parlo per telèfon.

—I tu com et trobes?

—Personalment em trobo bé, però estic bastant aclaparad per les notícies. Avui m'he despertat sentint per la ràdio que el col·lapse dels hospitals ja és espantós. M'angoixa molt, aquesta idea de malalts sense atendre, perquè és una situació molt medieval. I les previsions catastròfiques sobre el daltabaix econòmic que això comporta. No voldria espantar-te el dia...

—Ostres, doncs la veritat és que ho estàs aconseguint una mica... A veure si ho remuntem. Fa poc he llegit un article teu en què deies bon dia a molta gent de diferents professions. A qui t'agradaria saludar cara a cara aquests dies?

—A moltíssima gent. A molts amics que fa temps que no veig. Començant pels meus fills i els meus nets. Cada diumenge venien a dinar a casa el meu fill gran, la meva jove i els dos nets. Era una festa quan, pels volts de la una del migdia, sonava el timbre i entraven corrent pel jardí per tirar-se'ns al coll, perquè són unes criatures molt alegres. Doncs aquesta escena em sembla una escena d'una altra vida, una escena que com qui diu he somiat.

—Es parla molt de la gent que canta als balcons i que surt a aplaudir, però es parla poc dels balcons que també serveixen per delatar, per assenyalar els que infringeixen la norma i que de vegades són pares de nens autistes que no tenen més remei que sortir al carrer perquè els seus fills compleixin, almenys, les rutines.

—Això és esgarrifós. Són els policies espontanis que a mi sempre m'han fet pànic. Aquest personatge que mira pel balcó a veure si veu passar a algú pel carrer, per insultar-lo i per escridassar-lo, és un personatge que afortunadament no abunda, però que és terrorífic. Aquests dies també hem vist algun tuit de gent que parlava de males experiències amb la policia. Jo crec que la norma es compleix, tu mires als carrers i els carrers estan buits.

—Hi ha un moment del dia en què es diuen les xifres de morts i estem tots com encongits abans de sentir-les. I no sé si tenim en compte el factor humà que hi ha darrere d'aquestes xifres...

—No, perquè ens acostumem a l'horror. Coses que fa un mes ens haurien fet posar les mans al cap, ara les vivim amb normalitat. Això és sorprenent. Una de les coses que en aquesta situació crida l'atenció és l'enyorança que tenim

de la normalitat, que els nets i els fills vinguin a casa a dinar. No som conscients que la normalitat és un invent portentós. Perquè la normalitat permet la diferència, podem ser diferents gràcies al fet que estem instal·lats en una normalitat. Quan tot això haurà passat, haurem de fer un gran monument a la normalitat i que l'inauguri el cap d'Estat.

«No som conscients que la normalitat és un invent portentós. Perquè la normalitat permet la diferència, podem ser diferents gràcies al fet que estem instal·lats en una normalitat. Quan tot això haurà passat, haurem de fer un gran monument a la normalitat i que l'inauguri el cap d'Estat».

—Ha, ha, ha... Al final m'has fet riure.

—És clar, en aquesta situació no em deixen ser anormal, que és la meva vocació.

A més de les pors d'anticipació, Millás i jo també compartim l'afició pel sofregit. Ell, en qualitat d'expert en el tall de la ceba a la juliana. Jo, sense cap mestria, em proposo que tot el pis quedi impregnat d'aquesta oloreta de sofregit, que em convida a arrencar el crostó

d'una barra de pa per sucar-lo directament a la paella.

—Sempre dius que quan tens ansietat el que et relaxa més és fer un sofregit.

—El sofregit és un altre dels grans invents. Dic que és ansiolític perquè exigeix molta concentració, almenys tal com el faig jo. Jo esmicolo el porro molt i molt fi, tallo la ceba, xac, xac, xac. I al cap de deu minuts de fer un sofregit ja m'he evadit. És una activitat zen.

—Què faràs el primer dia que surtis?

—Doncs em penso que el primer dia que surti, no sortiré. El primer dia que surti convidaré la gent a venir a dinar a casa. Em reservaré. Soc molt de reservar-me els plaers. No soc partidari de l'ejaculació precoç. Em sembla que quan em diguin que ja puc sortir els diré: «Espera't, que ho assaboriré primer vint-i-quatre hores, que surtin els altres». Vivim en un món en què quasi no hi ha espai entre el desig i la consecució de l'objecte. Ho volem tot de seguida. L'espera en la vida és fonamental. El primer dia que pugui sortir no sortiré, sortiré el segon. I el primer m'imaginaré el que faré quan surti.

«El primer dia que pugui sortir no sortiré, sortiré el segon. I el primer m'imaginaré el que faré quan surti».

—Juanjo, gràcies per fer-nos mirar des d'on tu mires.

—Que tinguis molt bon dia, Jordi.

Quan els parlava de teràpia de grup, em referia a conversar com aquesta que ens va regalar Millás, capaç de convertir una conversa telefònica retransmesa per televisió en una reflexió profunda sobre un moment històric que costava de comprendre.

Quan vam ser cecs

Tal com suggereix Millás, jo em reconec víctima del guionista pervers que planificava la pandèmia seqüència a seqüència. I això que la primera vegada que vaig sentir a par-

lar de l'estranya pneumònia que afectava la Xina a finals de desembre vaig aixecar una cella. «Què és això?». Però reconec que després, els mesos de gener i febrer, els meus sentits es van relaxar també pel fet que els missatges que emetien les autoritats apel·laven constantment a la tranquil·litat: «És com una grip estacional», «a la Xina només es moren els vells amb patologies prèvies», «cada any la grip a Espanya provoca moltes més víctimes», «l'Organització Mundial de la Salut adverteix que no cal portar cap mena de màscara»...

De fet, durant l'avanç de la pandèmia vaig viatjar per tot el país amb avions, trens, fins i tot amb autocar, i en cap moment no vaig sentir la necessitat de protegir-me. Va ser un temps de ceguesa, com bé ha dit Carlos Alsina en *Cuando fuimos ciegos* (maig del 2020), un espai retrospectiu sobre el coronavirus que va realitzar en el seu programa d'Onda Cero. Per exemple, quan es produeix la primera mort a la Xina, el 9 de gener, l'equip de *Lo de Évole* roda a Saragossa una entrevista amb l'exboxejador Alfredo Evangelista per al programa centrat en la figura de Jesús Quintero. Un mes després, mentre es confirma el segon cas de coronavirus a Espanya, a Palma de Mallorca, nosaltres estem emetent l'entrevista amb Oriol Junqueras a la presó de Lledoners. El 29 de febrer, quan ja hi ha cinquanta casos diagnosticats oficialment a Espanya, entrem a gravar sense cap aprensió a la presó de dones de Wad-Ras, a Barcelona. És més, quan llegeixo al tauler d'anuncis de la presó les mesures de seguretat previstes penso, sincerament, que són exagerades.

Quan va canviar tot? Quan vaig canviar el xip i em vaig adonar que la cosa anava de debò? El dijous 12 de març, només dos dies abans que es decretés l'estat d'alarma. Fins

aquest dia vaig ser immune a totes les advertències i consells. I això que, a la reunió de redacció del dia abans el codirector del programa, en Juanlu de Paolis, va suggerir que, si no tinguéssim la cotilla de la sèrie de presons, ens estariem plantejant un programa sobre el coronavirus. «Em fa l'efecte que passarà el mateix que està passant en els programes de televisió italians i que hem d'anar per aquí». Aquells dies, tenir a prop un italià —en De Paolis ho és— era viure en el futur. Me'n vaig anar cap a casa amb aquesta frase rondant-me pel cap. I, per si fos poc l'endemà al matí em vaig llevar amb un missatge del sotsdirector del programa, en Màrius Sánchez, que estava fent gestions que no venen a tomb fora d'Espanya: «Potser ens hem de fer a la idea que acabarem fent programes des de casa». Però jo continuava tenint entre cella i cella que aquell mateix cap de setmana a l'equip de *Lo de Évole* l'esperava una cita molt important a Elx.

Mentrestant, al meu voltant, els senyals que tot estava a punt d'esclatar eren cada vegada més evidents, fins i tot a Producciones del Barrio. Aquell mateix dijous la nostra cap de producció, la Leire Larisgoitia, d'acord amb el departament de recursos humans, havia decidit que per motius de seguretat tots els redactors haurien de treballar des de casa. D'altra banda, la Generalitat de Catalunya acabava d'anunciar que l'endemà suspendria les classes i tancaria les escoles. Tot el meu paisatge habitual començava a adquirir un aire irreal.

Havia quedat per dinar amb el periodista de *La Vanguardia* Joanjo Pallás i amb l'escriptor Carlos Zanón, i mentre baixava cap al restaurant vaig notar alguna cosa es-

tranya als carrers de Barcelona. El trànsit havia minvat i la gent caminava amb un punt estrany, abstreta, amb el gest absent. L'onada s'anava acostant, però ens resistíem a suspendre les nostres rutines, aquesta normalitat que tantes vegades detestem, i a la qual al cap de poques setmanes Millás voldria dedicar un monument.

Entrar al restaurant va ser com entrar en una bombolla. Era ple a vessar de comensals, com si fos una càpsula d'un

Entrar al restaurant va ser com entrar en una bombolla. Era ple a vessar de comensals, com si fos una càpsula d'un altre lloc, al marge de l'onada del tsunami que estava a punt d'empassar-se'ns.

altre lloc, al marge de l'onada del tsunami que estava a punt d'empassar-se'ns. I tots tres vam gaudir del dinar amb la plena consciència que potser aquell seria el nostre últim acte social durant molt de temps.

amb un conat de rebel·lió per part de l'equip que havia de gravar el capítol.

—Jordi, amb el sidral que s'acosta, vols dir que ens en hem d'anar tres dies a gravar? A més a més, acaben de dir que els vols amb avió no són segurs...

—Però podem anar-hi tots amb furgoneta...

Intentava convèncer-los a la desesperada. Ja teníem tots els personatges citats, amb unes històries vitals boníssimes, que ens havien d'explicar el que representa patir d'una malaltia mental estant a la presó. Un tema com una casa de pagès. Però és que a més a més jo estava obcecat per acabar

Quan vaig tornar a la redacció per preparar el viatge a Elx, em vaig trobar

la sèrie de presons. Reconec que m'havia autoimposat una pressió enorme. Era la primera temporada de *Lo de Évole*, un projecte que tot just acabava d'arrencar i que calia cuidar. Havíem de rematar la primera temporada, tan apassionant com difícil.

—Baixem a Elx, ho gravem i així ja ho tenim fet. Només ens queda aquest capítol per acabar la sèrie. Com voleu que ho deixem ara que ja ho tenim a punt?

Hi van accedir a contracor, però mentre jo sortia de la reunió un clic es va produir en alguna banda del meu cap. «Potser no soc just, potser tenen raó». I vaig reaccionar. Em vaig acostar fins a la taula d'en Juanlu de Paolis i li vaig dir que no aniríem a Elx, i que tot l'equip de la productora, tant el de *Lo de Évole* com el de *Salvados*, es posés a pensar en un programa exprés.

Haig de reconèixer que no ho vaig saber veure a temps i que els meus companys de realització, redacció i producció van ser molt més visionaris, cauts i sensats. Aquest és el whatsapp que vaig enviar a tot l'equip el 12 de març:

Companys i companyes. Hem anul·lat la gravació d'Elx. I hem decidit dedicar un programa, amb un enfocament encara per decidir, al coronavirus. Hem considerat que, malgrat que se surti de la temàtica carcerària, davant de l'excepcionalitat de les circumstàncies, els espectadors ho entendran. Segur que sabrem trobar entre tots un enfocament original que ens permeti encarar-ho d'una altra manera. Demà començarem a treballar-hi. Gràcies!

20:01

I, en efecte, l'endemà, divendres 13, vam començar a treballar-hi, i la primera decisió va ser integrar els periodis-

tes dels dos programes en una redacció única per confeccionar l'especial que s'havia d'emetre el diumenge 15. La sotsdirectora de *Salvados*, Laura Gimeno, ja tenia un grapat d'idees: «La Silvia [Merino] dijous em va enviar un document titulat *Salvados por el Skype* com a format per a un especial sobre coronavirus, i també el realitzador, en Román [Parrado], em va presentar una proposta semblant, basada en entrevistes per videotrucada». En l'equip de realització de *Lo de Évole*, encapçalat per Marc González i Lluís Galter, també es pensava en aquesta direcció, amb l'afegitó de buscar una fórmula que es diferenciés de la resta de programes. Va ser en aquest moment que vaig començar a sentir un concepte que donaria una gran singularitat al format: «Transicions imaginatives». No tenia ni idea del que els rondava pel cap, però venint de l'equip de realització, sabia que no em defraudaria.

A la reunió tècnica que es va organitzar després de la de continguts es va veure clar que no arribàvem a temps per al diumenge. El repte era de tanta magnitud que el millor que podíem fer era emetre el dia 15 l'entrevista a Marcial Dorado, el narco gallec amic d'Alberto Núñez Feijóo, que havíem enregistrat feia unes quantes setmanes durant un dels seus permisos carceraris. Així doncs, el primer especial sobre el coronavirus seria el 22 de març. En acabar aquesta reunió, els sotsdirectors dels dos programes, en Pablo Ruiz, en Màrius Sánchez i l'esmentada Laura, envien un *mail* a tots els periodistes que ja teletreballaven perquè comences sin la recerca de personatges a qui entrevistar.

La situació i els objectius s'anaven aclarint, però el meu desassossec augmentava a mesura que avançava la tarda de di-

vendres. Primer, perquè vaig viure en directe una reacció de pànic en un supermercat després de l'anunci d'en Pedro Sánchez que l'endemà decretaria l'estat d'alarma. I segon, perquè no vaig poder separar-me de la televisió, del tot enganxat a l'al·luvió de notícies. El monotema ho esclafava absolutament tot. No té cap sentit emetre diumenge una entrevista a Marcial Dorado. Estem immersos de ple en un esdeveniment històric. I no podem esperar deu dies per començar a narrar-lo. El mateix que no ha vist venir l'onada, o sigui jo, ara té pressa. El dissabte 14 de març a primera hora del matí els vaig escriure:

Ei, digueu-me boig, però de debò que amb el sistema que estem pensant per al programa de coronavirus, que és senzill, no podríem fer un programa exprés per a demà? Ho dic seriosament. No necessitem que sigui perfecte des de cap punt de vista. Només comptarà que el fem! Que es vegi la nostra capacitat de reacció. Tenim mil contactes per trucar. Gent que ens pot dir moltes coses guapes. Crec que diumenge que ve també estarà molt bé. Però si trobéssim la manera de fer-ho per a demà... seria l'hòstia! No tinc ni idea de què requereix en el pla tècnic. Si és impossible m'ho dieu. Però em sembla que amb un equip mínim pentant junts ho podríem aconseguir. Com ho veieu?

09:32

És un programa que intenta ajudar... amb molt bones intencions... Segur que l'equip de redacció ja té una llista de possibles convidats a qui trucar...

09:36

I que, si creieu que estic boig, que no es pot fer, *cap problema!* Que ho entindrà. Però ho havia de dir.

09:37

La cap de producció del programa, la Sandra Olsina, respon:

Bon díaaaa! Home, seria un puntasso, la veritat. A nivell de redacció hauríem de valorar si és viable. A nivell tècnic pròpiament de la gravació, el Marc [González] ho té més controlat, però jo ho veig molt just per als processos de so i color per arribar al màster. No crec que ho poguéssim entregar. D'altra banda hauria de revisar hores límit d'entrega.

09:37

Si voleu faig la consulta i ho valorem tot.

09:38

I jo teclejo a tota castanya, com perseguit per mil dimonis:

És que aquest programa no hauria de passar per aquests filtres de so i color...

09:37

És un programa fet en estat d'alarma.

09:37

Vam convocar una videoreunió de l'equip de direcció per a les dotze del migdia, per veure si els aconseguia convèncer.

—Crec que, amb set personatges gravats a casa seva, cadascun amb un rol diferent, podríem arribar per a demà. Set personatges a vuit minuts per entrevista...

No me'n vaig sortir. Tothom em va fer veure que emetre el diumenge, quan a aquelles hores de dissabte no teníem ni un minut enregistrat, era una temeritat. Tot i així, vam decidir engegar l'operatiu tècnic i a les tres de la tarda van arribar al meu domicili el director tècnic de la productora, l'Iñaki Sanz, i el cap de realització, en Marc González, per instal·lar-me un ordinador que disposava d'una càmera amb una bona qualitat d'òptica. En Marc i l'Iñaki van mun-

tar el trasto a la taula del menjador i van ser els primers de comprovar les videotrucades. En un principi, van fer servir el mòbil de l'Iñaki com a càmera auxiliar, però després de les proves de dissabte el van descartar, perquè és un sistema molest i poc pràctic. I també van ser ells els que van decidir, provant diferents tirs de càmera, que per tenir més profunditat de camp era millor col·locar la pantalla enfront de la cuina americana. I aquest tir es va convertir, sense voler, en la imatge icònica del programa: un paio que entrevista el papa Francesc, Rosalía i Joaquín Sabina amb dos draps de cuina penjats al tirador del forn on s'escalfen les pizzes i el provolone.

Una de les primeres entrevistes de prova que, a més a més, va aparèixer en el primer programa, la vam fer als meus pares, a qui vaig trucar per telèfon:

—Papa, com esteu?

—Bé, i tu?

—Aquí, a casa. Estem gravant coses, estem fent connexions per internet amb gent relacionada amb el tema del coronavirus. Tot molt precari, però per intentar recollir el que està passant.

—Aniràs a treballar, dilluns?

—No! Em quedaré a casa.

—Doncs si que t'ho has pres seriosament, tu —va contestar el meu pare, com si encara no fos conscient de la magnitud de la tragèdia.

—Però si tothom diu que ens hem de quedar a casa. A més a més, ja m'han muntat el *tinglado* al menjador per poder gravar.

El meu pare va passar l'aparell a la meva mare, que em

va desconcertar amb la que era una de les seves preocupacions en aquells moments:

—Demà aniré a missa.

—Però mama, quina necessitat hi ha d'anar a missa? Si la fan per la tele...

—És veritat, a La 2.

—A part et dic una cosa, que han suspès les misses. Es pot anar a l'església, però no hi diuen missa.

Aquesta anècdota de les misses dominicals em serviria després com a tema de conversa amb el papa Francesc (vegeu el capítol dedicat al pontífex). La seqüència amb els meus pares m'havia agradat pel to i per la naturalitat, sobretot d'ells. Però haig de reconèixer que començo a entusiasmar-me quan entrevisto els metges Belén Padilla i Jorge Abril (vegeu el capítol dedicat als sanitaris). Aquí descobriixo que el format té moltes possibilitats i que la trucada a distància genera un clima íntim d'una manera molt immediata. Costa molt més crear aquest ambient quan muntés el set a casa d'algú, ja que el convidat no para de pensar que té tres càmeres enfocant-lo. I en canvi ara entrevistador i entrevistat de seguida ens sentíem com a casa (mai més ben dit!), i això ens feia estar molt còmodes. Aquesta constatació va provocar que m'enthalentís encara més i estigués tota la tarda menjant-li el coco a en Marc i l'Iñaki: «Però de debò que no arribem per a demà? De debò?». I ells em contestaven, fins al capdamunt de mi: «Jordi, que no! Que no!». He d'advertir que soc molt tossut i que quan se'm fica alguna cosa entre cella i cella... I la meva obsessió va augmentar encara més després de la seqüència que vam gravar a les deu de la nit amb el cantant Alfred.